

Rättsfallssamlingen

Mål C-617/10

**Åklagaren
mot
Hans Åkerberg Fransson**

(begäran om förhandsavgörande från Haparanda tingsrätt)

”Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna — Tillämpningsområde — Artikel 51 — Tillämpning av unionsrätten — Beivrande av handlanden som är till skada för unionens egna medel — Artikel 50 — Principen *ne bis in idem* — Nationellt system enligt vilket två separata förfaranden, ett administrativt och ett straffrättsligt, tillämpas för att beivra ett och samma otillåtna handlande — Förenlighet”

Sammanfattning – Domstolens dom (stora avdelningen) av den 26 februari 2013

1. *Begäran om förhandsavgörande — Domstolens behörighet — Gränser — Begäran om tolkning av unionens stadga om de grundläggande rättigheterna — Nationell lagstiftning som har en anknytning till unionsrätten — Domstolens behörighet*

(Artikel 267 FEUF; Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna, artikel 51.1)

2. *Grundläggande rättigheter — Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna — Tillämpningsområde — Nationell lagstiftning som har anknytning till unionsrätten — Lagstiftning enligt vilken åsidosättande av unionsrättens bestämmelser beivras — Åtgärd av medlemsstaten som inte helt regleras i unionsrätten — Tillämplighet av stadgan och nationella normer för skydd av grundläggande rättigheter*

(Artikel 325 FEUF; Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna artikel 51.1; rådets direktiv 77/388, artiklarna 2 och 22, och 2006/112, artiklarna 2, 250.1 och 273)

3. *Grundläggande rättigheter — Principen *ne bis in idem* — Kombination av administrativa och straffrättsliga sanktioner för en och samma otillåtna gärning — Skattebrott — Åsidosättande av nämnda princip — Föreligger inte*

Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna, artikel 50)

4. *Begäran om förhandsavgörande — Domstolens behörighet — Gränser — Allmänna eller hypotetiska frågor — Fråga som är abstrakt och helt hypotetisk i förhållande till föremålet för tvisten i det nationella målet — Avvisning*

(Artikel 267 FEUF)

5. *Grundläggande rättigheter — Europeiska konventionen om mänskliga rättigheter — Förhållandet mellan konventionen och en regel i nationell rätt — Förhållande som inte omfattas av unionsrättens tillämpningsområde*

(Artikel 6.3 FEU; Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna, artikel 52.3)

6. *Unionsrätten — Företräde — Domstolspraxis som begränsar skyldigheten att inte tillämpa en bestämmelse som strider mot Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna — Otillåtet*

Artikel 267 FEUF; Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna)

1. Tillämpningsområdet för Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna definieras, med avseende på åtgärder som vidtas av medlemsstaterna, i artikel 51.1 däri, enligt vilken bestämmelserna i stadgan riktar sig till medlemsstaterna endast när dessa tillämpar unionsrätten. De grundläggande rättigheter som garanteras i unionens rättsordning är nämligen tillämpliga i samtliga fall som regleras av unionsrätten, men inte i andra fall.

Domstolen kan således inte pröva en nationell lagstiftning mot stadgan när lagstiftningen inte omfattas av unionsrättens tillämpningsområde. Om nämnda lagstiftning däremot omfattas av unionsrättens tillämpningsområde ska EU-domstolen, när den tagit emot en begäran om förhandsavgörande, lämna samtliga tolkningsfakta som är nödvändiga för att den nationella domstolen ska kunna avgöra lagstiftningens förenlighet med de grundläggande rättigheterna, vilka EU-domstolen ska säkerställa att de iakttas.

(se punkterna 17 och 19)

2. När en domstol i en medlemsstat har att – i ett fall där de åtgärder som vidtas av medlemsstaterna inte är fullständigt bestämda av unionsrätten – pröva huruvida en bestämmelse eller en åtgärd i nationell rätt, som utgör en tillämpning av unionsrätten i den mening som avses i artikel 51.1 i stadgan, är förenlig med de grundläggande rättigheterna, förblir nationella myndigheter och domstolar behöriga att tillämpa nationella normer för skydd av grundläggande rättigheter förutsatt att tillämpningen av dessa normer varken undergräver den skyddsnivå som föreskrivs i stadgan, såsom den tolkats av domstolen, eller unionsrättens företräde, enhetlighet och verkan. Nationella domstolar som har att tolka bestämmelserna i stadgan får – och är i vissa fall skyldiga att – för detta ändamål begära att domstolen meddelar ett förhandsavgörande enligt artikel 267 FEUF.

Skattetillägg och åtal för skattebrott på grund av att oriktiga uppgifter avseende mervärdesskatt lämnats, utgör således en tillämpning av artiklarna 2, 250.1 och 273 i direktiv 2006/112 om ett gemensamt system för mervärdesskatt (tidigare artiklarna 2 och 22 i sjätte direktivet) samt av artikel 325 FEUF, och således av unionsrätten, i den mening som avses i artikel 51.1 i Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna.

Den omständigheten att den nationella lagstiftning med stöd av vilken nämnda skattetillägg påförts och åtal väckts, inte införts i syfte att införliva direktiv 2006/112 påverkar inte denna slutsats, eftersom denna nationella lagstiftning tillämpas i syfte att beivra ett åsidosättande av bestämmelserna i nämnda direktiv och således för att tillämpa medlemsstaternas skyldighet enligt fördraget att på ett verksamt sätt beivra handlanden som skadar unionens ekonomiska intressen.

(se punkterna 27–30)

3. Principen *ne bis in idem* i artikel 50 i Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna utgör inte hinder för en medlemsstat att för samma gärning i form av underlåtenhet att uppfylla skyldigheten att deklarerera mervärdesskatt, först påföra ett skattetillägg och därefter utdöma ett straff, förutsatt att den förstnämnda sanktionen inte har straffrättslig karaktär, vilket det ankommer på den nationella domstolen att bedöma.

I syfte att säkerställa uppbörden av samtliga inkomster från mervärdesskatt, och därigenom att värna unionens ekonomiska intressen, står det nämligen medlemsstaterna fritt att själva välja de sanktioner som ska vara tillämpliga. Dessa kan således utgöras av administrativa sanktioner eller av straffrättsliga sanktioner eller också en kombination av dessa båda sanktioner. Det är först när ett skattetillägg har straffrättslig karaktär, i den mening som avses i artikel 50 i stadgan, och det vunnit laga kraft, som den artikeln hindrar att en och samma person lagförs för samma gärning.

Tre kriterier är relevanta för bedömningen av huruvida ett skattetillägg har straffrättslig karaktär. Det första kriteriet är den rättsliga kvalificeringen av överträdelsen i nationell rätt, det andra kriteriet är överträdelsens art och det tredje kriteriet är arten av och strängheten i den sanktion som den berörde kan åläggas.

(se punkterna 34, 35 och 37 samt punkt 1 i domslutet)

4. Se domen.

(se punkterna 40–42)

5. Unionsrätten reglerar inte förhållandet mellan Europeiska konventionen om mänskliga rättigheter och medlemsstaternas rättsordningar, och den fastställer inte heller vilka slutsatser en nationell domstol ska dra när en nationell bestämmelse är oförenlig med de rättigheter som garanteras i konventionen.

Europeiska konventionen om mänskliga rättigheter utgör nämligen inte något rättsligt instrument som formellt införlivats med unionsrätten så länge som inte unionen anslutit sig till denna konvention – även om de grundläggande rättigheterna i Europeiska konventionen om mänskliga rättigheter, i likhet med vad som bekräftas i artikel 6.3 FEU, ingår i unionsrätten som allmänna principer och även om artikel 52.3 i Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna innebär en skyldighet att ge rättigheter i stadgan som motsvarar sådana rättigheter som garanteras av Europeiska konventionen om mänskliga rättigheter samma innebörd och räckvidd som i den konventionen.

(se punkt 44 samt punkt 2 domslutet)

6. Unionsrätten utgör hinder för en domstolspraxis som innebär att en nationell domstols skyldighet att underlåta att tillämpa bestämmelser som är oförenliga med en grundläggande rättighet vilken är garanterad i Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna, är underkastad kravet att oförenligheten ska ha klart stöd i stadgans lydelse, eller i rättspraxis avseende densamma, eftersom en sådan praxis förvägrar den nationella domstolen möjligheten att, eventuellt i samarbete med Europeiska unionens domstol, göra en fullständig bedömning av nämnda bestämmelsers förenlighet med stadgan.

En sådan praxis leder nämligen till att unionsrättens verkan försvagas på grund av att den domstol som är behörig att tillämpa denna rätt förvägras möjligheten att vid tillämpningstillfället göra allt som erfordras för att bortse från nationella lagbestämmelser, vilka kan hindra unionsbestämmelsernas fulla verkan.

(se punkterna 46 och 48 samt punkt 3 i domslutet)